

Л.О. Кирильєва, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Д.Д. Шеховцова, канд. екон. наук, доц. (*ХНУРЕ, Харків*)

ПРО МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

Постійне збільшення зовнішніх та внутрішніх факторів, що загрожують економічній безпеці підприємства, потребує формування якісного та достовірного інформаційно-аналітичного забезпечення, яке передбачає використання комплексу взаємопов'язаних методів обліку, оцінки, аналізу для контролю та прийняття управлінських рішень у сфері забезпечення стійкого фінансового стану підприємства в умовах сталого розвитку ринку. Сьогодні для управління економічною безпекою підприємства актуалізуються питання систематизації релевантної інформації та її узагальнення в обліковій системі підприємства, формування виваженої системи показників для проведення оцінки та аналітичних досліджень, використання індикаторів виробництва, фінансових та соціальних індикаторів для оцінювання рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Інформацію про економічну безпеку підприємства використовують як внутрішні, так і зовнішні користувачі, тому виникає потреба у формуванні інформаційного ресурсу різного за характером та економічним призначенням. Зазначимо, що сучасна облікова система є основним генератором інформації для управління економічною безпекою підприємства, а дані оперативного обліку про факти господарської діяльності призначені для контролю, аналізу, планування, а також розробки та реалізації управлінських рішень. Для управління економічною безпекою використовується також і поза облікову інформацію, яка формується під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників (нормативно-довідкова інформація, інформація контрольно-аналітичних процедур, командно-розпорядча, інформація зовнішнього середовища).

Передача інформації різних видів (певної якості, необхідної достовірності) та обмін її з метою розв'язання конкретної проблеми досягається за рахунок комунікаційного процесу, який тісно пов'язаний з процесом формування інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства.

Складовою інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства є система показників для оцінки поточного рівня економічної безпеки підприємства, для розрахунку

яких переважно використовують дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Система показників характеризує результати діяльності підприємства, зокрема: його фінансову стійкість; стабільність виробничої діяльності; ефективність використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Однак сучасна концепція управління економічною безпекою підприємства передбачає при формуванні інформаційно-аналітичного забезпечення також систему показників для оцінки та прогнозу рівня економічної безпеки підприємства в наступних звітних періодах та систему збалансованих показників (СЗП). Сутність СЗБ полягає у вимірюванні та оцінці ефективності діяльності підприємства за набором показників, підібраних таким чином, щоб врахувати всі суттєві аспекти діяльності суб'єкта господарювання (фінанси діяльність, внутрішні бізнес-процеси, клієнти, навчання та кар'єрний ріст персоналу). Концепція ЗСП відрізняється від інших тим, що вона спрямована не тільки на підвищення операційної ефективності (покращення якості продукції, зменшення часу обробки замовлення, тривалості виробничого циклу, зменшення вартості тощо), а й є інструментом управління економічної безпеки та формування протидії загрозам та ризикам підприємства.

Методика оцінки економічної безпеки підприємства здійснюється на основі системи індикаторів, які також формують інформаційно-аналітичне системи управління суб'єкта господарювання. Застосування системи індикаторів з їх пороговими значеннями дозволяють виявити проблемні ділянки та попередити можливі загрози для бізнесу, що можуть виникнути при настанні того чи іншого ризику. Зазначимо, що оптимальний рівень економічної безпеки досягається за умови, що визначена система показників знаходиться в межах визначених порогових значень (за умов нормальної діяльності підприємства). Якщо проведені аналітичні процедури свідчать про відхилення фактичних (запланованих) значень від порогових значень індикаторів економічної безпеки стан підприємства можна характеризувати як передкризовий, кризовий або критичний, що вимагає негайної розробки заходів щодо усунення ризиків економічної безпеки підприємства.

Таким чином, ефективність управління економічною безпекою залежить від комплексності, взаємозв'язку, взаємообумовленості складових інформаційно-аналітичного забезпечення, а застосування науково-методичного підходу до формування інформаційно-аналітичного забезпечення дозволить виявити деструктивні тенденції і процеси, які призводять до зниження рівня економічної безпеки підприємства.